

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2039

Vragen van de leden **El Yassini** en **Lodders** (beiden VVD) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Financiën over *het bericht «Verkoper van «tweedehands» e-boeken stopt ermee»* (ingezonden 7 februari 2020).

Antwoord van Minister **Van Engelshoven** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris Vijlbrief (Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst) (ontvangen 10 maart 2020)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «verkoper van «tweedehands» e-boeken stopt ermee»¹ en de uitspraak van het Europees Hof van 19 december 2019 tussen de Nederlandse Uitgeversbond, Groep Algemene uitgevers en Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV en Tom Kabinet Uitgeverij BV?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe komt deze uitspraak overeen met het e-lendingconvenant, waar het uitgangspunt is het klantvriendelijke «one copy multiple users»-model? Waarom geldt dit model enkel voor de openbare bibliotheek maar niet voor marktpartijen?

Antwoord 2

De uitspraak van het Hof van Justitie van de EU van 19 december jl. inzake Tom Kabinet en het e-lendingconvenant staan volledig los van elkaar. De uitspraak van het Hof gaat over de situatie waarin e-books door een private partij worden doorverkocht zonder toestemming daarvoor van de rechthebbenden op die e-books. Deze rechthebbenden ontvangen ook geen vergoeding. Het e-lendingconvenant regelt de publieke uitleen van e-books door de landelijke online Bibliotheek voor de leden van de openbare bibliotheek. Deze uitleen gebeurt met toestemming van de rechthebbenden die daarvoor een vergoeding ontvangen.

¹ <https://nos.nl/artikel/2321526-verkoper-van-tweedehands-e-boeken-stopt-ermee.html>

² https://algemene-uitgevers.nl/app/uploads/2019/12/Arrest-Tom-Kabinet-19-december-2019_C_2018_0263_ARR_NL.pdf

Het e-lendingconvenant, dat in het najaar van 2018 tot stand kwam, is gesloten tussen enerzijds de auteursrechthebbenden, vertegenwoordigd door LIRA, Pictoright, de Auteursbond en de Groep Algemene Uitgevers (GAU) en anderzijds de openbare bibliotheken, vertegenwoordigd door de Vereniging van openbare bibliotheken (VOB) en de Koninklijke Bibliotheek (KB). Ook de Staat der Nederlanden heeft het convenant ondertekend. De Nederlandse rechthebbenden gaan in het convenant onder bepaalde voorwaarden akkoord met de uitleen van hun e-books door de openbare bibliotheken middels een klantvriendelijk «one copy multiple user»-model. Daarbij wordt de hoogte van de vergoeding per uitleening uit onderhandeld tussen de KB en de rechthebbenden. Stichting Lira en Stichting Pictoright dragen zorg voor de uitkering van de vergoedingen aan de rechthebbenden.

Het convenant is tot stand gekomen vanuit het belang van de publieke taak die bibliotheken hebben om het lezen – fysiek en digitaal – te bevorderen en om toegang tot informatie, educatie en cultuur te bieden, met een toets op betrouwbaarheid, toegankelijkheid, onafhankelijkheid en pluriformiteit. Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) voert de KB deze taak namens de openbare bibliotheken uit. Ik heb het convenant ondersteund vanwege mijn wettelijke stelselverantwoordelijkheid en ben daarom medeondertekenaar van het convenant namens de Staat der Nederlanden.

Vraag 3

In hoeverre loopt het Nederlandse bibliotheekstelsel voorop in Europa met het e-lendingconvenant? Welke mogelijkheden zijn er voor Nederland om dit convenant verder in Europa op de agenda te krijgen, zodat ook Europese uitgeverijen zich hierbij kunnen aansluiten?

Antwoord 3

Het e-lendingconvenant beoogt de verdere ontwikkeling van de online Bibliotheek te stimuleren. Het belang van leesbevordering en een cultureel klimaat waarin makers een passende vergoeding krijgen voor het uitleenen van hun werk, vormden belangrijke overwegingen om tot het convenant te komen. Met het e-lendingconvenant (en de positieve effecten ervan in de praktijk) loopt het Nederlandse bibliotheekstelsel op kop in Europa. Er is belangstelling voor vanuit Vlaanderen, Frankrijk en het VK. Verdere Europese agendering van het convenant kan worden besproken bij de eerste evaluatie van het convenant komend voorjaar.

Vraag 4

Hoe groot is de omzet van e-books in de Nederlandse boekenomzet? Kunt u een inschatting maken van de illegale e-booksmarkt in Nederland? Kloppen de uitkomsten nog uit het onderzoek van het GfK dat maar 10% van de 1,28 miljoen boeken op e-readers betaalde boeken waren? Wat vindt u hiervan?

Antwoord 4

De omzet van e-books bedroeg in 2019 € 26 mln., dat is 8% van de algemene boekenmarkt in Nederland (bron: www.kvbboekwerk.nl). Aan een inschatting van de illegale markt van e-books kan en wil ik mij niet wagen, maar piraterij keur ik af. De extra middelen die ik in het kader van het e-lendingconvenant beschikbaar heb gesteld, zijn mede bedoeld om tot een passende vergoeding te komen voor makers.

Vraag 5

Onderschrijft u eveneens de uitkomsten van het onderzoek door GfK/KVB boekwerk uit 2016 waaruit bleek dat 55-plussers een kansrijk segment zijn voor e-booksverkopers? In hoeverre komt deze conclusie overeen met de aangenomen motie van de leden Aartsen en Asscher³, waaruit de oproep kwam om tot goede voorbeelden te komen om bibliotheken in verschillende kleine kernen zeker te stellen? Welke aanjagende rol pakken Nederlandse bibliotheken momenteel in hun aanbod van e-books?

³ Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 95

Antwoord 5

Zeer binnenkort ontvangt uw Kamer mijn beleidsreactie bij de eerste evaluatie van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In deze beleidsreactie ga ik in op het gebruik en de samenstelling van de collectie e-books die de landelijke digitale bibliotheek aanbiedt. Voor een reactie op uw vragen verwijst ik naar deze beleidsreactie.

Vraag 6

Wat is de stand van zaken in de digitale samenwerking tussen Nederlandse bibliotheken op het gebied van e-books, daar waar u in het schriftelijk overleg over de Monitor Bibliotheekwet 2017⁴ aangaf dat dit meer zou gaan plaatsvinden? In hoeverre wordt de 10 miljoen euro, ter ondersteuning van de samenwerking tussen de Nederlandse bibliotheken, gebruikt om de uitleen van e-books verder te stimuleren?

Antwoord 6

In het verslag van een schriftelijk overleg (Kamerstuk 33 846, nr. 55) ben ik desgevraagd ingegaan op een verkenning naar de mogelijkheden van een collectief landelijk bibliotheekstelsel (CLB). Een CLB is gericht op een efficiënte(re) interne bedrijfsvoering, een uniform beheer van collecties en een verbetering van de sectorbrede dienstverlening. De Koninklijke Bibliotheek (KB) is bezig met deze verkenning. In mijn beantwoording noem ik een bedrag van € 10 mln. Dit bedrag is gebaseerd op een *Second opinion voor de project- en migratiekosten* die de KB in 2018 heeft laten opstellen. Het gaat om een geraamd bedrag dat (nog) niet beschikbaar is. Bij beschikbaarheid zou het uitsluitend bestemd zijn voor de project- en migratiekosten die gemoeid zijn met een landelijke implementatie van een CLB.

Vraag 7

Kunt u een overzicht geven van e-books die sinds 1 januari 2020, toen het lagere btw-tarief van 9% inging, hun prijzen hebben verlaagd? Kunt u daarnaast een overzicht geven van e-books die dat niet hebben gedaan?

Antwoord 7

Tijdens de behandeling van het Belastingplan 2020 is door de Staatssecretaris van Financiën aangegeven dat hij niet beschikt over overzichten van elektronische uitgaven van kranten en schoolboeken. Destijds heeft hij hiervoor contact gezocht met de ACM, de Mediafederatie en het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Onlangs is overlegd met de GAU (onderdeel van de Mediafederatie). Deze brancheorganisatie gaf ook aan niet te beschikken over representatieve overzichten van e-books.

Verder heeft de Staatssecretaris van Financiën contact gezocht met het CBS. Deze organisatie beschikt wel over informatie, maar alleen op macroniveau. De Staatssecretaris van Financiën heeft het CBS gevraagd voor de periode voorafgaande aan de btw-verlaging tot en met een aantal maanden daarna een consumentenprijsindexreeks voor zowel e-books als elektronische kranten samen te stellen. De Staatssecretaris van Financiën zal uw Kamer voor de zomer informeren over de resultaten van dit onderzoek.

Vraag 8

Is bij u reeds bekend of de verlaging van het btw-tarief daadwerkelijk bij de consument terecht is gekomen? Zo nee, hoe gaat u ervoor zorgen dat dit wel gaat gebeuren?

Antwoord 8

Het is op dit moment niet bekend of de btw-verlaging daadwerkelijk bij de consument terecht komt. Zoals in het antwoord op vraag 7 is aangegeven heeft de Staatssecretaris van Financiën aan het CBS gevraagd om een consumentenprijsindexreeks op te stellen. Verder zal in 2023 ook het verlaagde btw-tarief op elektronische uitgaven worden betrokken bij een beleidsevaluatie. Bij deze evaluatie zal worden onderzocht of het toepassen van het verlaagde btw-tarief op elektronische en fysieke uitgaven doeltreffend en doelmatig is. Daarbij wordt nogmaals bekeken of de invoering van het

⁴ Kamerstuk 33 846, nr. 55

verlaagde btw-tarief heeft geleid tot een prijsdaling voor de elektronische uitgaven. Het kabinet verwacht dat door de vrije marktwerking het voordeel uiteindelijk zal neerslaan bij de consument.

Vraag 9

Is het onderzoek naar de prijsontwikkeling van e-books, dat de Kamer tijdens de behandeling van het Belastingplan 2020 is toegezegd, reeds in gang gezet?⁵ Zo ja, door wie en wanneer kan de Kamer de uitkomsten tegemoet zien? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Zie de beantwoording bij de vragen 7 en 8.

Vraag 10

Deelt u de mening dat lezen van belang is bij jong én oud, dat we daarmee al goede stappen maken zoals «de Nationale voorleesdagen», maar dat het tegelijkertijd heel belangrijk is voor de boekenmarkt dat zij zich innovatief blijft ontwikkelen en dat de overheid hierbij een stimulerende rol moet spelen? Zo ja, welke concrete stappen gaat de regering ondernemen om de innovatie in de boekenmarkt verder te stimuleren?

Antwoord 10

Sinds enige jaren bestaat KVB Boekwerk, het kennis- en innovatieplatform voor de boekensector. De totstandkoming van deze netwerkorganisatie vond plaats op initiatief van een aantal organisaties uit het boekenvak en het letterenveld. Het boekenvak (GAU en Koninklijke Boekverkopersbond) en het Ministerie van OCW werken nauw samen in deze organisatie en dragen zorg voor de financiële ondersteuning. KVB Boekwerk monitort en ondersteunt actief (o.a. met periodiek onderzoek en seminars) de innovatie in het boekenvak. Zie ook www.kvbboekwerk.nl.

⁵ Handelingen TK 24, 14 november 2019